

רע"פ 3653/23 - שמעון הגר נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 3653/23

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: שמעון הגר

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת ב-ע"פ 39385-10-22 מיום 29.3.2023 שניתן על ידי השופטות י' שטרית, ת' נסים שי-א' אבו-אסעד; בקשה לעיכוב יתרת מאסר

בשם המבקש: עו"ד אייל אבולפיה

בשם המשיבה: עו"ד איתי שהם

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (השופטות י' שטרית, ת' נסים שי-א' אבו-אסעד) ב-ע"פ 39385-10-22 מיום 29.3.2023, בגדרו נדחה ערעור המבקש על הכרעת דינו והתקבל באופן חלקי ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום בקריית שמונה (סג"נ מ' מרגלית) ב-ת"פ 33913-10-21 מהימים 7.9.2022 ו-29.9.2022, בהתאמה.

2. על פי עובדות כתב האישום, ביום 7.10.2021 סמוך לשעה 2:00 המבקש ישב עם אחר על המדרגות בסמוך לנקודת המשטרה במירון, והשניים שמו משקאות אלכוהוליים. שני שוטרים (להלן: השוטר יעקב והשוטר סאמי) הבחינו במבקש ובאחר, ניגשו לעברם, והשוטר יעקב ביקש מהם להזדהות בשל חשד לשימוש בסמים. המבקש סירב להזדהות ואמר לשוטר יעקב: "תעזוב אותנו, סע מפה, אני מכיר אותך". כאשר התבקש להזדהות בשנית, המבקש התעלם.

3. בהמשך לכך, השוטר יעקב הודיע למבקש כי הוא מעוכב וליווה אותו לניידת המשטרה. המבקש סירב להיכנס לניידת ודחף את השוטר יעקב במטרה להפריע לו במילוי תפקידו. אז הודיע השוטר יעקב למבקש כי הוא עצור, אחז בו וניסה להכניסו לניידת המשטרה, אך המבקש התנגד למעצר, דחף אותו שוב וניסה להשתחרר מאחיזתו. בשלב מסוים השוטר יעקב הצליח להכניס רק את פלג גופו העליון של המבקש לניידת, ובעוד המבקש ממשיך להתנגד למעצר ומשתולל, השוטר יעקב השכיב אותו על המושב האחורי של הניידת כשהוא מעליו, במטרה לעצור אותו. בשלב זה האחר התקרב אל השוטר יעקב ודחף אותו על מנת למנוע ממנו לעצור את המבקש. השוטר סאמי ניסה להרחיקו מספר פעמים אך הלה שב ודחף את השוטר יעקב. בזמן שהשוטר יעקב שכב מעל המבקש במושב האחורי בניידת, המבקש נשך אותו בלחיו השמאלית, שרט אותו בלחיו הימנית ובאפו, וגרם לו לדמם מפניו. כתוצאה מכך השוטר יעקב נזקק לטיפול רפואי בבית חולים ולטיפול אנטיביוטי.

בגין מעשים אלה הואשם המבקש בעבירות של פציעה לפי סעיף 334 לחוק העונשין, התשל"ז-1973 (להלן: החוק); ותקיפת שוטר לפי סעיף 273 לחוק.

4. בית משפט השלום הרשיע את המבקש במיוחס לו בכתב האישום בהסתמך על התשתית הראייתית והעדויות שהובאו לפניו. ככלל, בית משפט השלום נתן אמון בגרסת השוטרים ובגרסתו של השוטר יעקב בפרט, וזאת על אף שנמצאו בה סתירות מסוימות אשר נקבע כי "אינן יורדות לשורשו של עניין". לעומת זאת, גרסתו של המבקש נמצאה "כבלתי אמינה, מגמתית, מתפתחת, רצופת סתירות פנימיות, לא הגיונית וכזו אשר אינה מתיישבת עם הגיונם של דברים ועם השכל הישר". כן צוין כי עולה חשש לשיבוש מהלכי משפט מצדו של המבקש.

5. ביחס להגעת השוטרים למקום האירוע, נקבע כי השניים ניגשו אל המבקש והאחר מאחר שהבחינו כי הם שותים משקאות אלכוהוליים ובסביבתם כלי קיבול המכילים אלכוהול, ולא מחמת מניעים גזעניים כלפי בני העדה האתיופית או היכרותו המוקדמת של השוטר יעקב עם המבקש. כמו כן, צוין כי לשוטרים הייתה סמכות לגשת אל השניים כפועל יוצא של סמכותם לדרוש מהם להזדהות גם ללא קיומו של חשד סביר לביצוע עבירה, לפי סעיף 2 לחוק החזקת תעודת זהות והצגתה, התשמ"ג-1982 (להלן: חוק החזקת תעודת זהות והצגתה) ובהתאם להלכה שנקבעה בבג"ץ 4455/19 עמותת טבקה-צדק ושוויון ליוצאי אתיופיה נ' משטרת ישראל (25.1.2021) (להלן: עניין טבקה). עוד נקבע, כי השוטרים ביקשו מהמבקש להזדהות לצורך תיעוד שפיכת תכולת בקבוק אלכוהול שהיה ברשותו, וכי הייתה להם סמכות לדרוש ממנו להזדהותם מאחר שנצפה כשהוא מחזיק בידו "ג'וינט".

6. בית משפט השלום הוסיף וקבע כי עיכוב המבקש נעשה אף הוא כדין ובהתאם לסעיפים 67(ב) ו-24(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), שכן המבקש ביצע עבירה של החזקת סם מסוכן, סירב להזדהות באמצעות תעודת זהות, ובעת שהיו ידועים לו זהות השוטר מהיכרותם המוקדמת וסיבת העיכוב. בנוסף, צוין כי התנגדותו לעיכוב ותקיפתו פעמיים את השוטר יעקב בהמשך הקימה עילה למעצרו, וכי

בהתחשב בנשיכתו בתוך הניידת, השימוש שהשוטר יעקב עשה בכוח היה "כנדרש ולא מעבר לכך".

7. בית משפט השלום, בגזר דינו, עמד על פגיעת המבקש בערכים המוגנים, בהם שלמות הגוף של הזולת, הסדר הציבורי, יכולתם של אנשי אכיפת החוק לבצע את תפקידם ועיקרון שלטון החוק. נקבע כי מידת הפגיעה בערכים "גבוהה מאוד", שכן מדובר בתקיפה של שוטר בפניו שהצריכה טיפול בתפרים והותירה צלקת ונזקים קצרי וארוכי טווח. אשר לנסיבות ביצוע העבירות, צוין בין היתר כי לא קדם להן תכנון מוקדם וכי פגיעת השוטר בפניו הייתה עלולה להביא לפגיעה באיברי החישה שלולפגיעה אסתטית חמורה. לאור זאת, נקבע כי מתחם העונש ההולם הוא בין 12 ל-24 חודשי מאסר בפועל.

8. בגזירת העונש בגדרי המתחם, בית משפט השלום התחשב בכך שהמבקש לא לקח אחריות על מעשיו; בכך שלא הוצג עבורו אופק שיקומי; ובעברו הפלילי הכולל חמש הרשעות קודמות, בין היתר בגין החזקה ושימוש בסמים לצריכה עצמית, תקיפת שוטר בעת מילוי תפקידו, איומים, תקיפה סתם, העלבת עובד ציבור ופגיעה כשהעבריין מזוין - בגין אף ריצה עונשי מאסר. עוד נקבע, כי לא היו פגמים בהתנהלות השוטרים שיש בהם להשפיע על העונש. משיקולים אלו, נקבע שיש לגזור את עונשו בטווח העליון של המתחם. בית משפט השלום גזר על המבקש עונש של 22 חודשי מאסר בפועל, תוך הפעלת עונש מאסר מותנה של 5 חודשים במצטבר, כך שירצה עונש של 27 חודשי מאסר בפועל; 8 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירה של תקיפת שוטר או כל עבירת אלימות אחרת למעט איומים, למשך 3 שנים; וכן יישלם פיצוי לשוטר יעקב בסך 7,000 ש"ח; וקנס בסך 1,000 ש"ח.

9. ערעור המבקש לבית המשפט המחוזי על הכרעת הדין נדחה, ואילו ערעורו על גזר הדין התקבל באופן חלקי. בית המשפט המחוזי אימץ את קביעות בית משפט השלום לפיהן השוטרים לא פנו למבקש והאדם הנוסף ממניעים גזעניים או מתוקף ההיכרות האישית ביניהם; כי הייתה להם סמכות בדין לגשת אל השניים ולדרוש מהם להזדהות אף בלי חשד סביר לביצוע עבירה; כי סירוב המבקש להזדהות והעובדה שנצפה כשהוא מחזיק בג'וינט הקימו חשד סביר לביצוע עבירה וקיימו את התנאים הנדרשים לעיכובו לפי חוק המעצרים; וכי התפרעותו והתנגדותו להיכנס לניידת הקימה לשוטרים סמכות לעצרו. כמו כן, נקבע שאין יסוד לטענה כי המבקש הוכה על ידי השוטר יעקב בניידת המשטרה מעבר לשני אגרופים שנועדו לגרום לו להפסיק את נשיכתו, וכי אף אם היה מקום להעמיד את האדם הנוסף באירוע לדין, אין בכך להביא לביטול כתב האישום נגד המבקש.

10. בהתייחס לחומרת עונשו של המבקש, בית המשפט המחוזי ציין כי בית משפט השלום שקלל נכונה בקביעת מתחם הענישה את פגיעת המבקש בערכים המוגנים, נסיבות ביצוע העבירות ומדיניות הענישה הנוהגת. עם זאת, נקבע כי בהתחשב בכך שהפגיעה נעשתה ללא תכנון מוקדם ובנסיבותיו האישיות של המבקש, העונש שהושת עליו בסופו של דבר, מחמיר. לפיכך, הקל בעונש וגזר על המבקש 19 חודשי מאסר בפועל, חלף 22 חודשי המאסר בפועל שגזר בית משפט השלום, תוך השארת יתר רכיבי העונש על כנם.

11. מכאן הבקשה שלפניי, שלצידה בקשה לעיכוב יתרת עונש המאסר בפועל. המבקש טוען כי בקשתו מעלה סוגיות משפטיות עקרוניות ובעלות חשיבות ציבורית החורגות מעניינו הפרטי. ראשית, האם הסמכות המוקנית לשוטר לתפוס ולשפוך אלכוהול שמחזיק אדם במרחב הציבורי לפי סעיף 2 לחוק המאבק בתופעת השכרות, התש"ע-2010 (להלן: חוק המאבק בתופעת השכרות), כוללת גם סמכות לדרוש מאותו אדם להזדהות לצורך תיעוד השפיכה. שנית, האם דרישה להזדהות היא בגדר עיכוב ומשכך מחייבת הודעה על עיכוב ועל סיבתו. שלישית, האם שוטר רשאי לגשת

לכל אדם במרחב הציבורי, אף בלי חשד לביצוע עבירה. מלבד זאת, המבקש טוען להתעמרות ואכיפת יתר כלפי יוצאי אתיופיה בכלל, ולאכיפה בררנית בעניינו בפרט, העולה כדי עיוות דין.

12. המשיבה בתגובתה טוענת כי אין לקבל את הבקשה. מודגש, כיעל אף שהמבקש מציין כי עיקר העובדות בתיק אינן במחלוקת, הואלמעשה תוקף בבקשה ממצאי עובדה וקביעות מהימנות של הערכאות קמא, ומבקש להעלות על בסיס מסכת עובדתית חלופית טענות משפטיות עקרוניות. בהמשך לכך, נטען כי לא מתקיימים במקרה זה טעמים חריגים המצדיקים התערבות בממצאי עובדה ומהימנות במסגרת "גלגול שלישי", וכי עובדות המקרה כפי שנקבעו בערכאות קמא אינן מעוררות כל שאלה משפטית החורגת מעניינם של הצדדים. בהתאם, המשיבהסבורה גם כי אין מקום לקבל את בקשת המבקש לעיכוב יתרת מאסרו.

13. דין הבקשה להידחות. הלכה היא כי רשותערעור "בגלגולשלישי" תינתןבמקריםחריגיםבלבדהמעורריםסוגיהמשפטיתעקרוניתהחורגתמעניינהפרטישלהמבקש, אובמקריםבהםעולהחששכינגרםלואי-צדקמהותיאועיוותדין (רע"פ 3408/23 בזגלו נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (11.5.2023)). בניגוד לניסיונותיו של המבקש לשוות נופך עקרוני לבקשתו, הרי שהיא נוגעת לעניינו הפרטי בלבד. אף לא עולה ממנה חשש לעיוות דין.

14. בית משפט זה עמד פעמים רבות על חומרתן של עבירות אלימותועל הצורך לנקוט בענישה נוקשה ביחס אליהן (ראו למשל: רע"פ 2731/23 מרקה נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (30.4.2023)). בפרט, חומרה יתרה נודעת לעבירות אלימות המופנות כלפי אנשי אכיפת החוק, אשר מלבד הנזק שהן גורמות לנפגע העבירה, פוגעות גם בסדר הציבורי ובשלטון החוק (ע"פ 8255/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (9.4.2017)).

15. בעניינו, המבקש סירב להזדהות, התפרע ולבסוף נקט באלימות חסרת רסן כלפי שוטר שניסה לעצרו, תוך שהוא נושך אותו בפניו ופוצע אותו. כל זאת עשה זמן לא רב לאחר ששוחרר ממאסר בפועל בגין תקיפת שוטרת באותו המתחם ממש, גם אז באמצעות נשיכה, ובעת שתלוי ועומד נגדו עונש מאסר מותנה. בנסיבות אלה נדרשת ענישה ממשית מאחורי סורג ובריח.

16. טענות המבקש לפגמים כאלו ואחרים נידונו בהרחבה בערכאות קמא ולא הוצג לפניי טעם להתערב בקביעותיהן. כך, נקבע כי השוטרים דרשו מהמבקש להזדהות מתוקף סמכותם לפי חוק החזקת תעודת זהות והצגתה ובהתאם להלכה שנקבעה בעניין טבקה, תוך שצוין כי ההזדהות נעשתה לצורך תיעוד שפיכת אלוהול שהיה ברשות המבקש, וקמה "ביתר שאת" גם מכיוון שנמצא בחזקתו "ג'וינט". לאור זאת, נקבע גם כי המבקש ידע את סיבת עיכובו ולכן לא הייתה חובה לציינה בפניו. אף טענות המבקש בדבר אכיפה מטעמים גזעניים בעניינו נדחו כאמור מכל וכל. מכאן, שהסוגיות שמעלה המבקש אינן עולות מן המסכת העובדתית שנקבעה בערכאות קמא, ויסודן, למעשה, בהשגות על קביעות עובדתיות ויישום הדין בעניינו הקונקרטי. אלהאינן מצדיקות כאמור ערעור במסגרת "גלגול שלישי".

זאת ועוד, בהתחשב באלימות הקשה שנקט המבקש והדפוס העברייני החוזר שלו כלפי שוטרים, העונש שנגזר עליו אינו מחמיר עמו כלל והולם את חומרת מעשיו. משמע - לא מדובר בעיוות דין.

17. סוף דבר: הבקשה נדחית. ממילא מתייתרת הבקשה לעיכוב יתרת המאסר.

ניתנה היום, ט' בתמוז התשפ"ג (28.6.2023).

שׁוֹפֵט
